

Sygn. akt IV U 172/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Natalia Lipińska

Protokolant:stażysta Sylwia Wardzała

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania A. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 19 grudnia 2014 roku nr (...)

w sprawie A. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ustalenie ustawodawstwa

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 172/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 30 grudnia 2015 r.

Decyzją z dnia 19 grudnia 2014 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) oraz art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1 ze zm.), stwierdził, że od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. do A. B. (2) ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że zgodnie z informacją uzyskaną od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która przeprowadziła kontrolę w firmie (...), praca wykonywana przez wnioskodawcę na terenie Słowacji u tego pracodawcy w wymiarze 12 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem

w kwocie 30 Euro miesięcznie miała charakter marginalny, czyli była stała, ale miała niewielkie znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego. W dniu zaś

28 października 2014 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała decyzję stwierdzającą, że A. B. (1) nie został objęty ubezpieczeniem społecznym według prawa Republiki Słowackiej od 1 lipca 2013 r.

Odwołanie od tej decyzji wniósł A. B. (3), domagając się jej zmiany i przyjęcia, że od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. ma do niego zastosowanie słowackie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych. Zarzucając naruszenie art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego w związku z art. 16 ust. 2-4 rozporządzenia wykonawczego oraz art. 14 ust. 5 lit. b tego rozporządzenia odwołujący podał, że błędnie organ rentowy przyjął, iż jego praca na terenie Słowacji miała charakter marginalny, nie uruchomił procedury współpracy ze słowacką instytucją zabezpieczenia społecznego, wymaganej przepisami art. 14 ust. 5 lit. b

w z związku z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, nie wyjaśnił na jakim etapie znajduje się postępowanie administracyjne prowadzone na Słowacji i statusu prawnego decyzji z dnia 28 października 2014 r. wyłączającej go z ubezpieczenia społecznego na terenie tego kraju,

w sposób nieuprawniony dokonał zmiany ustawodawstwa słowackiego mającego charakter ostateczny na ustawodawstwo polskie, nie prowadził dowodów celem ustalenia, czy jego praca na terenie Słowacji miała charakter marginalny oraz błędnie uznał, że decyzja z dnia

28 października 2014 r. może stanowić podstawę prawną zmiany ustalonego w sposób ostateczny ustawodawstwa słowackiego. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że od decyzji z dnia 28 października 2014 r. wyłączającej go z ubezpieczeń społecznych na terenie Słowacji odwołał się w ustawowym terminie do organu wyższego stopnia i oczekuje na orzeczenie organu drugiej instancji. Podał, że w związku z tym, organ rentowy nie mógł ustalić dla niego na okres sporny ustawodawstwa słowackiego, ponieważ decyzja z dnia 28 października

2014 r. nie jest prawomocna. Wskazał, że z uwagi na toczące się na terenie Słowacji postępowanie sądowno-administracyjne, Sąd powinien rozważyć możliwość zawieszenia postępowania wywołanego jego odwołaniem od zaskarżonej decyzji. Odwołujący zarzucił ponadto organowi rentowemu naruszenie art. 107 § 2 k.p.a. W piśmie procesowym z dnia:

25 marca 2015 r. (data wpływu) odwołujący podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko

w sprawie (k. 12-14). W piśmie tym podał, że jego praca na terenie Słowacji nie miała charakteru marginalnego. Raz jeszcze wskazał, że Sąd powinien zawiesić postępowanie

w sprawie, a ponadto rozważyć możliwość zastosowania art. 467 § 4 k.p.c. Do pisma tego odwołujący dołączył zaświadczenia Naczelnika (...)Urzędu Skarbowego w T.

z dnia: 16 marca 2015 r. i 23 marca 2015 r. Na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2015 r. profesjonalny pełnomocnik odwołującego wniósł o zawieszenie postępowania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podał, że uzyskał od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej informację o tym, że odwołujący rzeczywiście nie wykonywał czynności jako pracownik na terenie Republiki Słowackiej, co ustalono w wyniku przeprowadzonej kontroli u pracodawcy słowackiego. Faktycznym zatem powodem ustalenia dla wnioskodawcy ustawodawstwa polskiego była informacja uzyskana od S. P., że na terenie Republiki Słowackiej nie doszło do faktycznego świadczenia przez wnioskodawcę pracy, ponieważ firma (...) (...) to tzw. „firma skrzynka”. Organ rentowy wskazał, że ustalenie w zaskarżonej decyzji dla odwołującego ustawodawstwa polskiego nastąpiło na skutek wymiany informacji i uzgodnień polskiej i słowackiej instytucji właściwej, a przyjęcie tymczasowego ustawodawstwa słowackiego w piśmie z dnia 30 października 2013 r. nie miało charakteru ostatecznego, ponieważ wdrożony został tryb postępowania określony w art. 16 ust. 3-4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. w powiązaniu z punktami 9, 11 i 12 Decyzji Nr (...) z dnia 12 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C z 2010 r. Nr 106, str. 1). Organ rentowy powołał się ponadto na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. (II UK 333/12). Podkreślił też, że skoro instytucja słowacka kwestionuje w ogóle istnienie firmy (...) s.r.o., przeprowadzanie jakiegokolwiek postępowania wyjaśniającego we własnym zakresie byłoby bezprzedmiotowe. W piśmie procesowym z dnia 10 kwietnia 2015 r. (data wpływu)

ZUS podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie (k. 19). W piśmie tym podał,

iż omyłkowo w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, że powodem ustalenia dla odwołującego w spornym okresie ustawodawstwa polskiego był fakt wykonywania przez niego pracy o charakterze marginalnym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący A. B. (1) od 1 lipca 2013 r. prowadzi na terenie Polski pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...) A. B. (1) w T.. Jest to działalność agencji reklamowych.

dowód:

- wydruk z CEIDG- akta ZUS,

W dniu 28 czerwca 2013 r. odwołujący podpisał z firmą (...) (...) P. (...) umowę o pracę na czas nieokreślony. Zgodnie z jej treścią, zobowiązał się od 1 lipca 2013 r. do świadczenia pracy na terenie Słowacji w wymiarze 12 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem w kwocie 30 Euro miesięcznie polegającej na doradztwie reklamowym-roznoszeniu ulotek i badaniu opinii publicznej na całym terytorium Republiki Słowackiej.

dowód:

- kserokopia umowy o pracę z dnia 28.06.2013 r.- akta ZUS,

W dniu 8 sierpnia 2013 r. wpłynął do organu rentowego wniosek odwołującego o ustalenie właściwego ustawodawstwa w związku z podjęciem przez niego od 1 lipca 2013 r. zatrudnienia na terenie Słowacji przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce. Do wniosku tego odwołujący dołączył kserokopię umowy o pracę z dnia 28 czerwca 2013 r.

dowód:

- wniosek z dnia 08.08.2013 r.- akta ZUS,
- kserokopia umowy o pracę z dnia 28.06.2013 r.- akta ZUS,
- wydruk z CEIDG- akta ZUS,

W piśmie z dnia 9 sierpnia 2013 r. organ rentowy wezwał odwołującego do stawienia się w siedzibie Oddziału w terminie 7 dni od otrzymania pisma celem złożenia wyjaśnień do protokołu w charakterze strony odnośnie wykonywania pracy za granicą oraz przedstawienia dowodów fakt ten potwierdzających. W odpowiedzi na pismo, w dniu 3 września 2013 r. ubezpieczony przesłał ZUS kserokopie: raportów z obecności w pracy za miesiące od lipca do sierpnia 2013 r., potwierdzeń odbioru wynagrodzenia za pracę w tym czasie oraz pasków wypłat.

dowód:

- pismo ZUS z dnia 09.08.2013 r.- akta ZUS,
- pismo odwołującego z dnia 03.09.2013 r. z załącznikami- akta ZUS,

W piśmie z dnia 30 października 2013 r. dotyczącym ustalenia ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia

nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2009 r. UE L Nr 284, poz. 1), w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch lub więcej państwach członkowskich Unii Europejskiej-organ rentowy poinformował odwołującego, że od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. podlega on ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia

29 kwietnia 2004 r. oraz art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. W piśmie tym organ rentowy wskazał, że ustalenie ustawodawstwa słowackiego ma charakter tymczasowy (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego) i opiera się na złożonych przez ubezpieczonego dokumentach. Może ono zostać unieważnione, jeżeli nastąpią istotne zmiany w aktywności zawodowej odwołującego lub instytucja właściwa w Słowacji będzie miała zastrzeżenia, co do określonego ustawodawstwa właściwego. Wskazał też, że ustalenie takiego ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym fakcie przez Oddział ZUS słowackiej instytucji właściwej, jeżeli nie zgłosi ona w tym przedmiocie zastrzeżeń. Organ rentowy pouczył ponadto odwołującego o prawie do wystąpienia z wnioskiem do ZUS o wydanie decyzji administracyjnej, jeżeli nie zgadza się

z określeniem właściwego ustawodawstwa. Pismo ustalające dla odwołującego tymczasowe ustawodawstwo słowackie organ rentowy wysłał słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. Pismo to instytucja ta otrzymała w dniu 18 listopada 2013 r.

dowód:

- pismo ZUS z dnia 30.10.2013 r.- akta ZUS, k. 27 as,

W piśmie z dnia 8 listopada 2013 r. organ rentowy zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z prośbą o zbadanie, czy praca najemna odwołującego na rzecz firmy (...) (...), P. (...) jest przez niego faktycznie wykonywana, zajęcia stanowiska w sprawie i powiadomienia Zakładu, czy istnieją faktyczne podstawy do zastosowania wobec odwołującego ustawodawstwa słowackiego. Pismo z dnia

8 listopada 2013 r. wpłynęło do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w dniu 18 listopada 2013 r.

dowód:

- pismo ZUS z dnia 08.11.2013 r.- akta ZUS, k. 28 as,

W dniu 20 lutego 2014 r. wpłynęło do organu rentowego pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 22 stycznia 2014 r. informujące o tym, że po przeprowadzeniu kontroli przez słowacką inspekcję pracy ustalono, iż firma (...), w której zatrudniony był odwołujący jest firmą fikcyjną, tzw. „skrzynką pocztową” i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do faktycznego wykonywania pracy przez jej pracowników, w związku z czym od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. wnioskodawca powinien podlegać ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

dowód:

- pismo z dnia 22.01.2014 r.- akta ZUS,

Mając na uwadze treść pisma słowackiej instytucji właściwej z dnia 22 stycznia

2014 r., w dniu 13 listopada 2014 r. organ rentowy zmienił swoje wcześniejsze rozstrzygnięcie i ustalił dla odwołującego na okres od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. jako właściwe ustawodawstwo polskie na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b w związku

z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia

29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

(Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1). W piśmie z tego dnia skierowanym do ubezpieczonego, dotyczącym ustalenia ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września

2009 r., w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch lub więcej państwach członkowskich Unii Europejskiej- podał, że zmiana dokonana została na wniosek słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która uznała, iż firma słowacka, z którą ubezpieczony podpisał umowę o pracę nie prowadzi faktycznej działalności, ale jest to tzw. „firma skrzynka”. Pismem z tego samego dnia, o dokonanej zmianie organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową.

dowód:

- pisma ZUS z dnia 13.11.2014 r.- akta ZUS,

W dniu 28 października 2014 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała decyzję stwierdzającą, że w stosunku do odwołującego nie powstało obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne oraz obowiązkowe ubezpieczenie na wypadek bezrobocia z tytułu zatrudnienia w firmie (...) od 1 lipca 2013 r. według ustawodawstwa słowackiego. Od decyzji tej ubezpieczony wywiódł odwołanie do słowackiego organu wyższego stopnia. Postępowanie odwoławcze od decyzji z dnia 28 października 2014 r. zostało zawieszono z uwagi na konieczność wyjaśnienia stwierdzonych w tym postępowaniu faktów przed wydaniem decyzji w drugiej instancji.

dowód:

- decyzja z dnia 28.10.2014 r.- akta ZUS,
- odwołanie od decyzji z dnia 28.10.2014 r.- k. 24 as,
- kserokopia postanowienia z dnia 26.10.2015 r. wraz z tłumaczeniem- k. 42-45 as,

Na terenie kraju odwołujący jest podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2013 r. jego dochód podlegający opodatkowaniu na zasadach ogólnych, po odliczeniu kosztów uzyskania przychodu, wyniósł 13.229,25 zł. W 2014 r. dochód odwołującego osiągnął pułap 12.228,82 zł, a dochód uzyskany za granicą 1.509,91 zł.

dowód:

- zaświadczenia Naczelnika (...) US w T. z dnia: 16.03.2015 r. i 23.03.2015 r.- k. 15-16 as,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Na rozprawie w dniu 30 grudnia 2015 r. Sąd pominął dowód z zeznań odwołującego z powodu jego niestawiennictwa. Zarządzeniem z dnia 5 marca 2015 r. (k. 10) odwołujący wezwany został do osobistego stawiennictwa na rozprawę, której termin wyznaczony został na dzień 17 kwietnia 2015 r. celem przesłuchania w charakterze strony. W dniu 17 kwietnia 2015 r. odwołujący nie stawił się na rozprawie prawidłowo wezwany. Stawił się natomiast jego pełnomocnik. Odwołujący został powtórnie wezwany na rozprawę, której termin wyznaczony został na dzień 30 grudnia 2015 r. celem przesłuchania w charakterze strony. Również w dniu 30 grudnia 2015 r. nie stawił się na rozprawie prawidłowo wezwany. Na rozprawie obecny był tylko jego pełnomocnik. Odwołujący sam zrezygnował zatem z możliwości osobistego zaprezentowania swojego stanowiska w sprawie i twierdzeń o faktach. Niezależnie od tego Sąd uznał, że przesłuchanie odwołującego w tej sprawie nie jest konieczne, ponieważ okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione w oparciu o zgromadzone dokumenty.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 19 grudnia 2014 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było określenie mającego zastosowanie w przypadku odwołującego A. B. (1) ustawodawstwa od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. z uwagi na podpisanie przez niego w dniu 28 czerwca 2013 r. umowy o pracę z firmą (...) (...)P. (...) i jednocześnie prowadzenie na terenie kraju działalności gospodarczej pod nazwą Firma (...) A. B. (1) w T..

Zaskarżoną decyzją z dnia 19 grudnia 2014 r. organ rentowy stwierdził bowiem, że od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. do odwołującego ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Stosownie do treści art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1 ze zm.), osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego.

Jak stanowi art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia, dotyczący wykonywania pracy

w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega: a) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy

w tym państwie członkowskim; lub b) jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania: (i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę; lub (ii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim; lub (iii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, innego niż państwo członkowskie jej zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się w dwóch państwach członkowskich, z których jedno jest państwem członkowskim jej zamieszkania; lub (iv) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, a co najmniej dwa z tych przedsiębiorstw lub dwóch z tych pracodawców mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania.

Jak wskazano w ust. 2 art. 13 rozporządzenia, osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:

a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

Z art. 13 ust. 3 rozporządzenia wynika, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określonego zgodnie z przepisami ust. 1.

Do celów stosowania rozporządzenia, zgodnie z art. 1 lit. a i b, określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce; określenie zaś

„działalność na własny rachunek” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce.

Jak wynika z art. 16 ust. 1-3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia

nr 883/2004 (Dz. U. z 2009 r. UE L Nr 284, poz. 1 ze zm.), osoba, która wykonuje pracę

w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna

z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3).

Zgodnie z procedurą określoną w art. 16 rozporządzenia wykonawczego, w piśmie

z dnia 30 października 2013 r. organ rentowy poinformował odwołującego, że od 1 lipca

2013 r. do 30 czerwca 2014 r. podlega on ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie, organ rentowy wskazał, że ustalenie ustawodawstwa słowackiego ma charakter tymczasowy. Pismem z dnia 8 listopada 2013 r. o tymczasowym ustaleniu dla odwołującego ustawodawstwa słowackiego organ rentowy

poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową, przesyłając mu pismo z dnia 30 października 2013 r. Pisma te adresat otrzymał w dniu 18 listopada 2013 r. W piśmie z dnia 8 listopada 2013 r. ZUS zwrócił się ponadto do słowackiej

instytucji z prośbą o zbadanie, czy odwołujący rzeczywiście świadczy pracę na terenie Słowacji. W dniu 20 lutego 2014 r. wpłynęło zaś do organu rentowego pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 22 stycznia 2014 r.,

w którym poinformowano, że firma (...) jest firmą fikcyjną, tzw. „skrzynką pocztową” i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do faktycznego wykonywania pracy przez jej pracowników. Na tej podstawie, organ rentowy zmienił swoje wcześniejsze rozstrzygnięcie i ustalił dla odwołującego na okres od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. jako właściwe ustawodawstwo polskie, o czym poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową i odwołującego pismami z dnia 13 listopada 2014 r.

Organ rentowy prawidłowo zatem zastosował procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Wstępnie określił dla odwołującego na okres od 1 lipca

2013 r. do 30 czerwca 2014 r. ustawodawstwo słowackie o charakterze tymczasowym,

o czym zawiadomił tak wnioskodawcę, jak i słowacką instytucję ubezpieczeniową. Skierował też do tej instytucji zapytanie, czy odwołujący rzeczywiście wykonuje pracę na terenie Republiki Słowackiej. W piśmie z dnia 22

stycznia 2014 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa zgłosiła swoje zastrzeżenia do tak ustalonego ustawodawstwa tymczasowego, w związku z czym nie stało się ono ostateczne. Na skutek tych zastrzeżeń,

w dniu 13 listopada 2014 r. organ rentowy zmienił swoje wcześniejsze rozstrzygnięcie

i ustalił dla odwołującego na okres od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. jako właściwe ustawodawstwo polskie.

Wbrew twierdzeniom odwołującego, w sprawie nie doszło do naruszenia art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego.

Zgodnie bowiem z punktem 9, 11 i 12 Decyzji Nr A1 z dnia 12 czerwca 2009 r.

w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004

(Dz. Urz. UE C z 2010 r. Nr 106, str. 1), w możliwie najkrótszym czasie, najpóźniej w terminie trzech miesięcy od dnia otrzymania wniosku, instytucja wezwana informuje instytucję występującą o wyniku przeprowadzonego przez nią dochodzenia (pkt 9). Jeżeli instytucja wezwana nie może zakończyć dochodzenia w terminie trzech miesięcy z uwagi na złożoność sprawy albo ze względu na fakt, że zweryfikowanie pewnych danych wymaga zaangażowania innej instytucji, może ona przedłużyć termin najdłużej o okres trzech miesięcy. Instytucja wezwana informuje instytucję występującą o przedłużeniu terminu w możliwie najkrótszym czasie, lecz co najmniej tydzień przed upłynięciem pierwszego terminu, uzasadniając opóźnienie oraz podając orientacyjny okres, w jakim dochodzenie zostanie zakończone (pkt 11). W szczególnie wyjątkowych okolicznościach zainteresowane państwa członkowskie mogą zgodzić się na odstępstwo od terminów określonych w pkt 9 i 11, pod warunkiem że odstępstwo to jest uzasadnione oraz proporcjonalne w świetle indywidualnych okoliczności oraz że przedłużenie jest ograniczone w czasie (pkt 12).

Skoro tak, niezasadny był wniosek odwołującego o zwrot akt organowi rentowemu celem uzupełnienia materiału sprawy na podstawie art. 467 § 4 k.p.c.

W tym miejscu wskazać należy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014/3/47), że nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.) dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że organ ubezpieczeń społecznych miejsca zamieszkania ubezpieczonego (i sąd) jest uprawniony tylko do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia

nr 883/2004. Nie ma natomiast kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia

w sensie prawnym. Ocena ta może nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i może być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004).

Ze względu na brak kognicji sądu miejsca zamieszkania w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii, Sąd nie badał ważności umowy o pracę z dnia 28 czerwca 2013 r.

Ustalone dla odwołującego zaskarżoną decyzją z dnia 19 grudnia 2014 r. ustawodawstwo określone zostało w sposób właściwy.

Do określenia mającego zastosowanie w przypadku wnioskodawcy ustawodawstwa, właściwym przepisem jest art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1), zgodnie z którym osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

W aktach ZUS znajduje się decyzja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia

28 października 2014 r. stwierdzająca, że w stosunku do odwołującego nie powstało obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne oraz obowiązkowe ubezpieczenie na wypadek bezrobocia z tytułu zatrudnienia w firmie (...) od 1 lipca 2013 r. według ustawodawstwa słowackiego. Od decyzji tej ubezpieczony wywiódł

odwołanie do organu wyższego stopnia. Postępowanie odwoławcze od decyzji z dnia 28 października 2014 r. zostało zawieszono. Nie wiadomo zatem, kiedy ostatecznie się ono zakończy. Po pierwsze, postępowanie odwoławcze zostało zawieszono

z uwagi na konieczność wyjaśnienia stwierdzonych w tym postępowaniu faktów przed wydaniem decyzji w drugiej instancji, po drugie zaś z urzędu Sądowi wiadomo, że w tego typu sprawach procedura odwoławcza wymaga czasu, bowiem decyzję organu wyższego stopnia można zaskarżyć jeszcze do sądu.

Zasadą w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest, że sąd ocenia prawidłowość decyzji zarówno w zakresie stanu faktycznego, jak i zastosowanych przez organ rentowy przepisów prawa na datę jej wydania. W orzecznictwie Sądów Apelacyjnych podkreśla się, że przedmiotem postępowania przed sądem w sprawie ubezpieczeniowej jest ocena zgodności z prawem- w aspekcie formalnym i materialnym- decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Badanie legalności decyzji następuje zaś przy uwzględnieniu stanu prawnego i faktycznego istniejącego w chwili jej wydania

(por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 12 maja 2015 r., III AUa 1621/14, LEX nr 1747824, wyrok SA w Szczecinie z dnia 9 kwietnia 2015 r., III AUa 598/14, LEX nr 1771352).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r., II UK 76/14 (LEX nr 1777882) Sąd Najwyższy podał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada oceny prawidłowości decyzji według stanu istniejącego w dacie jej wydania. Pomimo, że sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznaje sprawę merytorycznie na nowo, to jednak jako organ kontrolny wobec organu rentowego ma obowiązek odniesienia się do stanu rzeczy istniejącego w dacie wydania decyzji. Z tej przyczyny obowiązująca w „klasycznym” procesie cywilnym reguła wyrażona w art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którą sąd bierze pod uwagę stan rzeczy z chwili zamknięcia rozprawy, doznaje wyjątku w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ze względu na jego szczególny, odwoławczy charakter. W wyroku z dnia 9 kwietnia 2015 r., III AUa 591/14 (LEX nr 1771355) Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał zaś, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji- prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego

w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności rozstrzygnięcia organu decydują zatem okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący.

Taką też zasadę przyjął Sąd w tej sprawie uznając za niezasadny, zmierzający do przewłoki postępowania, wniosek odwołującego o zawieszenie postępowania z uwagi na postępowanie toczące się na Słowacji z jego odwołania od decyzji z dnia 28 października 2014 r., w konsekwencji czego wniosku tego nie uwzględnił.

Sąd podziela stanowisko organu rentowego, że w tej sprawie nie ma znaczenia, iż decyzja z dnia 28 października 2014 r. stwierdzająca nie podleganie przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym na terenie Republiki Słowackiej od 1 lipca 2013 r. została na terenie tego kraju zaskarżona przez wnioskodawcę do organu wyższego stopnia, w związku z czym nie jest ostateczna i prawomocna. Instytucje ubezpieczeniowe polskie i słowackie powinny ze sobą współpracować i przekazywać sobie niezbędne informacje o faktach dotyczących ubezpieczonych. W razie zatem, gdyby okazało się, że odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 28 października 2014 r. odniosło zamierzony przez niego rezultat, to organ rentowy będzie miał przesłanki do tego, aby z urzędu wydać nową decyzję uwzględniającą stan faktyczny istniejący w dacie jej sporządzenia. Na datę natomiast wydania zaskarżonej decyzji z dnia 19 grudnia 2014 r., w okolicznościach sprawy, tryb przewidziany art. 16 rozporządzenia wykonawczego, wbrew twierdzeniom odwołującego, został wyczerpany.

Odnosnie sformułowanego przez odwołującego zarzutu naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 107 § 2 k.p.a.) wskazać należy, że od chwili wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji organu rentowego, sprawa staje się sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw. Innymi słowy, ewentualne wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania, a sąd

w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego (por. np. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13, LEX nr 1415119).

Mając na uwadze wszystkie te okoliczności stwierdzić należało, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Wobec tego, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 19 grudnia 2014 r., o czym orzekł w sentencji wyroku.